

KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE 1/2008 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 3 § i lagen om införande av universi- tetslagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 2 april 2008 en proposition med förslag till lag om ändring av 3 § i lagen om införande av universitetslagen (RP 29/2008 rd) till kulturutskottet för beredning.

- universitetslektor, docent Irmeli Helin, Helsingfors universitet, institutionen för översättningsvetenskap i Kouvola
- ombudsman Hanna Gorschnik, Translatörernas fackorganisation ry
- utbildningspolitisk sekreterare Juuso Leivonen, Finlands studentkårers förbund FSS.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Eerikki Nurmi, undervisningsministeriet
- rektor Ilkka Niiniluoto, Helsingfors universitet

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Kymmenedalens förbund
- Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf
- Kouvola stad.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om införande av universitetslagen ändras. Ändringen innebär att hänvisningen till den bestämmelse i lagen om införande av lagen om Helsingfors universitet stryks enligt vilken Kouvola institution för översättarutbildning finns vid universitetets humanistiska fakultet, om inte något annat stadgas genom förordning. Genom den föreslagna ändring-

en kommer den ställning som Helsingfors universitet har också för denna institutions del att motsvara den i universitetens självstyrelse enligt universitetslagen ingående rätten att besluta om indelningen av universitetet i fakulteter eller andra enheter och i institutioner som lyder under dem.

Lagen avses träda i kraft den 1 juli 2008.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Med hänvisning till propositionen och övrig ut-

redning finner utskottet förslaget nödvändigt och ändamålsenligt. En central princip för uni-

universitetets självstyrelse är att besluten om forskning och undervisning fattas i universitetets egna förvaltningsorgan inom ramen för de gällande bestämmelserna. Enligt den gällande 14 § i universitetslagen har universiteten rätt att besluta om indelningen i fakulteter eller andra enheter. Universiteten kan ha institutioner som är fristående från fakulteter eller motsvarande enheter. Universiteten beslutar själva om de vill inrätta sådana. I detta avseende står den bestämmelse i lagen om införande av universitetslagen i enlighet med vilken Kouvola institution för översättarutbildning finns vid Helsingfors universitets humanistiska fakultet i strid med de principer som gäller för alla universitet. Utskottet tillstyrker därför propositionen med följande anmärkningar.

Kouvola språkinstitut blev i samband med examensreformen 1981 en institution vid Helsingfors universitet, och samtidigt bytte den namn till Kouvola institution för översättarutbildning. År 1998 fick den namnet institutionen för översättningsvetenskap. Humanistiska fakulteten beslutade år 2000 att finansiera institutionens verksamhet på samma grunder som sina andra motsvarande institutioners verksamhet. Kouvola stad (2001—2006) och undervisningsministeriet (2004—2006) har gett tilläggsfinansiering. Universitetet ansökte hos undervisningsministeriet om fortsatt regionalt stöd för institutionen, men våren 2006 beviljade undervisningsministeriet finansiering utifrån anslagsframställningen bara för översyn av verksamheten 2007. I december 2006 beslutade universitetets konsistorium att institutionen skulle flyttas till Helsingfors. Undervisningsministeriet har beviljat strukturutvecklingsfinansiering för planering av flytten.

Utskottet anser att universiteten måste få ökad autonomi och konstaterar att lagändringen inte i sig tar ställning till var universitetens institutioner ska vara placerade.

Utskottet vill betona att översättningsvetenskapen under de senaste årtiondena utvecklats till en självständig vetenskapsgren, som en modern översättarutbildning också i framtiden ska bygga på. Forskningen i vårt land på området är internationellt erkänd, och därför är också den finländska översättarutbildningen av ytterst hög kvalitet bl.a. tack vare sin spännvidd. Utbildningen har en helt annan inriktning än de filologiska ämnena, som är inriktade på språkforskning. Därför betonar utskottet att en eventuell flyttning av institutionen i anslutning till humanistiska fakulteten inte får försämra möjligheterna att utveckla översättningsvetenskapen. Om man vill att de tolkar och översättare som utexamineras också i framtiden ska ha de färdigheter som yrket kräver kan man inte reducera översättarutbildningen till ett inriktningsalternativ eller magisterprogram inom språkämnena.

Det är enligt utskottet regionalpolitiskt viktigt med kompenserande åtgärder efter en eventuell flytt. Helsingfors universitet har förhandlat om sådana med Kouvola stad, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu och andra regionala aktörer och också med undervisningsministeriet. Regionalt anpassade ersättande funktioner håller på att tas fram på campusområdet i Kasarminmäki i Kouvola. Detta sker vid Kymenlaakson ammattikorkeakoulu och Palmenias enhet i Kouvola samt inom ramen för kompetenscentrumet Kouvolan seudun osaamiskeskus. Enligt uppgift finns det redan ett center med inriktning på kinesiska språket och kulturen (Sinoa) på campusområdet.

Förslag till beslut

Kulturutskottet föreslår således

att lagförslaget godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 9 maj 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Raija Vahasalo /saml
vordf. Tuomo Hänninen /cent
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Claes Andersson /vänst
Timo Heinonen /saml
Anneli Kiljunen /sd, delvis
Sanna Lauslahti /saml
Mikaela Nylander /sv

Lauri Oinonen /cent
Tuula Peltonen /sd
Tuomo Puumala /cent
Leena Rauhala /kd
Tommy Tabermann /sd
Jutta Urpilainen /sd, delvis
Mirja Vehkaperä /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.

RESERVATION

Motivering

Vi stöder inte den ändring av 3 § i lagen om införande av universitetslagen som regeringen föreslår, eftersom den innebär att institutionen för översättningsvetenskap i Kouvola flyttas till Helsingfors. I stället föreslår vi att lagförslaget avslås.

Under sakkunnigutfrågningen förordades flytten av Helsingfors universitet, som berett flytten, och av de anställda som bor i Helsingfors. Däremot var Kouvola stad och Kymmendalens förbund kritiska till denna lösning. Det är fråga om att väga de olika argumenten — både för och emot — mot varandra och om hur trovärdiga de olika argumenten är. Slutsatserna beror på om man gör en bedömning enbart utifrån institutionens utgångspunkter eller ser på effekterna av en bortflyttning mer generellt med avseende på Kouvolaregionen. Här granskar vi frågan ur båda synvinklarna men med större betoning på den sistnämnda.

För det första strider en flyttning av översättarutbildningen i Kouvola till Helsingfors utan hållbara och tvingande orsaker mot vår långvariga och allmänt accepterade regionalpolitik, som bland annat eftersträvat att placera högskolor och även andra statliga inrättningar på olika håll i Finland och att därmed jämna ut sociala och utbildningsmässiga skillnader och skapa arbetstillfällen i hela landet. Flytten är ett beslut som strider totalt mot både det aktuella regeringsprogrammets och många tidigare regeringsprogramms bokstav och andemening.

Vanhanens andra regering meddelar i sin programförklaring att utgångspunkten för regionalpolitiken är en specialisering som baserar sig på regionernas egna starka sidor och kompetens, samarbete mellan olika aktörer och nätverk mellan regionerna. Regeringens mål är bl.a. att effektivisera regionalpolitiken i synnerhet i de svagaste regionerna. Kouvola har drabbats av strukturomvandlingen och behöver sina högskoleenheter och den know-how de för med sig. Det

framgår av yttrandet från Helsingfors universitet att en av orsakerna till beslutet att flytta institutionen för översättningsvetenskap är att undervisningsministeriet 2006 beslutade att sluta betala särskilt stöd till institutionen efter 2007.

För det andra låter vi oss inte övertygas av de påståenden som projektet motiverats med, nämligen att undervisningen på institutionen för översättningsvetenskap skulle vara dyr i förhållande till motsvarande ämnen i Helsingfors och att det inte är möjligt att dra nytta av det breda språkutbudet på Helsingfors universitet när verksamheten bedrivs i Kouvola. Det första påståendet är förvånande särskilt därför att kostnadsnivån är högre i Helsingfors än i Kouvola, hur man än mäter. Om det inte är meningen att minska översättarutbildningen över lag, utan bara att flytta undervisningen till Helsingfors, måste det sägas att verksamheten i Kouvola medför lägre kostnader när man jämför undervisningen och levnadskostnaderna. Bland annat de studerandes levnadskostnader, t.ex. för boende, är klart högre i Helsingfors än i Kouvola. Detsamma gäller lokalhyrorna.

Kvaliteten på översättarutbildningen anses god bland de professionella översättarna. Översättning utgör ett eget forsknings- och utbildningsblock, och om det sprids ut på olika institutioner inom humanistiska fakulteten kommer översättningsvetenskapen, översättarutbildningen och kunskapsnivån på området i fortsättningen att försvagas i Finland.

Verksamheten i Kouvola kan göras mer kostnadseffektiv genom ökat samarbete både inom campusområdet och med andra lokala högskoleenheter. De samverkans effekter som en flyttning av institutionen har motiverats med går också att uppnå genom samarbete med läroanstalter i Kouvola.

Avståndet från Kouvola till Helsingfors kan inte på allvar användas som ett faktiskt argument för flytten i 2000-talets Teknologi-Finland. Det geografiska reseavståndet kan inte hel-

ler med avseende på institutionens verksamhet vara en hållbar motivering för den föreslagna flytten.

Enligt vad vi fått veta har de fastanställda blivit tillfrågade om de vill behålla sina fasta tjänster på institutionen för översättningsvetenskap, och de har svarat att de även i fortsättningen vill

behålla sina tjänster efter flytten och sköta dem från Kouvola.

Förslag

Vi föreslår därför

att lagförslaget förkastas.

Helsingfors den 9 maj 2008

Claes Andersson /vänst
Leena Rauhala /kd